

Kommittédirektiv

Genomförande av ändringar i EU:s krishanteringsdirektiv och EU:s insättningsgarantidirektiv

Beslut vid regeringssammanträdet den 5 februari 2026.

Sammanfattning

Inom Europeiska unionen (EU) pågår förhandlingar om ändringar i EU:s krishanteringsregelverk för banker (EU:s krishanteringsdirektiv och EU:s insättningsgarantidirektiv). Förhandlingarna förväntas vara klara under våren 2026.

En särskild utredare ska analysera och föreslå vilka författningsändringar som krävs för att anpassa svensk rätt till ändringarna.

Utredaren ska bl.a.

- bedöma vilka författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till ändringarna,
- bedöma om det i svensk rätt bör införas s.k. alternativa åtgärder, t.ex. försäljning av insättningar i en fallerande bank som ska avvecklas, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2027.

Uppdraget att lämna förslag till de författningsändringar som krävs för att anpassa svensk rätt till ändringarna i regelverket

Till följd av den globala finanskrisen 2008 och den efterföljande euroskuld-krisen antog EU 2014 ett nytt regelverk för hantering av banker i kris och

insättningsgaranti. Regelverket består bl.a. av EU:s krishanteringsdirektiv (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU av den 15 maj 2014) och EU:s insättningsgarantidirektiv (Europaparlamentet och rådets direktivet 2014/49/EU av den 16 april 2014).

Det övergripande syftet med regelverket är att värna finansiell stabilitet samt att skydda garanterade insättningar och skattemedel när en bank fallerar. Regelverket tillhandahåller bl.a. ett antal verktyg som myndigheter kan använda för att hantera en problemdrabbad bank. Dessa inkluderar möjligheten att hantera en fallerande bank i resolution i stället för genom nationella insolvensförfaranden. Resolutionsförfarandet innebär att staten genom resolutionsmyndigheten tar över kontrollen – men inte ägandet – av den problemdrabbade banken i syfte att avveckla eller rekonstruera den. Regelverket sätter också ramarna för hur de olika verktygen ska finansieras och under vilka omständigheter offentliga medel får användas.

I svensk rätt genomförs regelverket bl.a. i lagen (2015:1016) om resolution, lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lagen (2015:2017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och om stabilitetsfonden, lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, förmånsrättslagen (1970:979) och lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

Enligt Europeiska kommissionen har regelverket inte fungerat för små och mellanstora banker, som i hög grad finansierar sig via insättningar från allmänheten. Erfarenheter tyder på att det kan finnas särskilda utmaningar med att hantera sådana banker i resolution.

Kommission tog därför i april 2023 fram ett förslag om ändringar i regelverket som syftar till att utvidga tillämpningsområdet för resolution till att framför allt även omfatta mellanstora banker, utöka möjligheterna att använda nationella insättningsgarantisystem för att finansiera åtgärder i resolution och förtydliga förutsättningarna för att använda insättningsgarantin för att finansiera åtgärder utanför resolution. Förslaget har förhandlats i rådet och Europaparlamentet och förväntas att formellt antas under våren 2026.

Utredaren ska därför

- bedöma vilka författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till ändringarna i regelverket,
- lämna nödvändiga författningsförslag, och

- ta fram en jämförelsetabell, dvs. en förteckning över de bestämmelser som i svensk rätt genomför var och en av artiklarna i ändringsdirektiven.

Uppdraget att bedöma om alternativa åtgärder bör införas

Krishanteringsregelverket ger redan i dag medlemsstaterna möjlighet att – utöver att ersätta insättare vid en banks konkurs – använda medlen i insättningsgarantifonden till så kallade alternativa åtgärder. Alternativa åtgärder enligt insättningsgarantidirektivet omfattar i dag dels åtgärder för att undvika att en bank fallerar genom ett slags förebyggande stöd (ofta kallade preventiva åtgärder), dels åtgärder för att finansiera en försäljning av tillgångar och skulder i samband med nationella insolvensförfaranden.

I Sverige har den möjligheten inte utnyttjats.

När det gäller förebyggande statligt stöd får, enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och om stabilitetsfonden (stödlagen), sådant stöd lämnas om vissa förutsättningar är uppfyllda. Stödet som utgör statligt stöd ska godkännas av Europeiska kommissionen innan det får lämnas. Stödet kan lämnas i form av garantier eller kapitaltillskott till bankerna eller genom garantier till Riksbanken för återbetalning av likviditetsstöd som Riksbanken lämnar till banker. Det förebyggande statliga stödet enligt stödlagen finansieras av stabilitetsfonden. De preventiva åtgärderna som enligt EU:s insättningsgarantidirektiv kan finansieras med insättningsgarantifonden kan däremot omfatta fler åtgärder än de som omfattas av stödlagen, t.ex. marknadsåtgärder som inte är att betrakta som statligt stöd. Dock är både kostnads- och nyttoberäkningarna i ett tidigt stadium av krishanteringen förknippade med stor osäkerhet. Risken är därför att eventuella preventiva åtgärder inte är tillräckliga för att förhindra att en bank fallerar och att insättningsgarantifondens medel uttöms redan i ett tidigt skede av en kris, vilket kan medföra en ökad risk för fonden och i förlängningen för staten.

När det gäller de alternativa åtgärder som inte är preventiva är det i stället fråga om en form av resolutionsliknande verktyg som kan användas på sådana banker som inte ska hanteras i resolution. Ett exempel på sådana åtgärder kan vara att överföra insättningarna i en fallerande bank som ska avvecklas genom likvidation eller konkurs till en livskraftig bank. Detta kan ses som ett sätt att på ett mer samhälls- och kostnadseffektivt sätt hantera insättningsfinansierade banker som inte ska hanteras i resolution utan som

ska hanteras genom nationella insolvensförfaranden och som därmed aktualiserar utbetalning till insättarna från insättningsgarantifonden.

Ändringarna i EU:s krishanteringsregelverk syftar främst till att utöka möjligheten att tillämpa resolution på fler banker än de allra största och att utöka insättningsgarantifondens roll i krishanteringen av banker. För att utöka insättningsgarantifondens roll i krishanteringen görs ändringar för att göra medlen i insättningsgarantifonden mer tillgängliga i resolution. Insättningsgarantifondens roll utanför resolution, dvs. möjligheten att använda medlen i fonden till preventiva och övriga alternativa åtgärder är fortsatt ett nationellt val. Ändringar i insättningsgarantidirektivet innebär däremot nu att skillnaden mellan preventiva åtgärder och övriga alternativa åtgärder tydliggörs.

Mot bakgrund av att aktörerna på bankmarknaden har förändrats till karaktär och antal sedan krishanteringsregelverket infördes och de ändrade förutsättningar för hantering av banker i kris och användning av insättningsgarantifonden i resolution som regelverket medför, finns det behov av en analys av fondens roll utanför resolution. Detta är särskilt relevant i fråga om de alternativa åtgärder som inte är preventiva (dvs. de åtgärder som genom ändringarna i insättningsgarantidirektivet kallas alternativa åtgärder).

Utredaren ska därför

- redogöra för åtgärder som ryms inom den nya utformningen av EU:s insättningsgarantidirektivs regler om alternativa åtgärder,
- bedöma om några och i så fall vilka av de alternativa åtgärderna som är lämpliga ur ett svenskt perspektiv,
- ta ställning till om alternativa åtgärder bör införas i svensk rätt och i det avseendet
 - ha som utgångspunkt att insättningsgarantin ska användas så samhällsekonomiskt effektivt och kostnadsbesparande som möjligt och att dess konsumentskyddande och stabilitetsbevarande funktion ska upprätthållas,
 - belysa olika alternativ – inbegripet hur alternativen förhåller sig till bedömningen av vilka företag som ska försättas i resolution – samt redovisa för- och nackdelar med dem, och

- med utgångspunkt i att regelverket och tillämpningen av åtgärderna ska vara förutsägbara och ändamålsenliga, försäkra sig om tydliga villkor för eventuell användning av offentligt stöd utanför resolution, och
- lämna nödvändiga fattningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska i enlighet med kommittéförfordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar bedöma och beskriva förslagens ekonomiska och samhällsekonomiska konsekvenser, samt konsekvenser i övrigt för enskilda, företag och det allmänna. Utredaren ska bl.a. beskriva och beräkna eventuella offentligfinansiella konsekvenser, däribland eventuella konsekvenser för berörda myndigheter, såsom Riksgäldskontoret. Utredaren ska beräkna hur statens inkomster och utgifter påverkas. Om förslag som lämnas medför offentligfinansiella kostnader, ska förslag till finansiering lämnas. Utgångspunkten ska vara att eventuella kostnader ska rymmas inom givna budgetramar. Viktiga ställningstaganden som har gjorts vid utformningen av förslagen ska beskrivas, exempelvis alternativa lösningar som har övervägts och skälen till att de har valts bort.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska följa de förhandlingar som pågår inom EU och i sitt förslag utgå från det innehåll som rättsakterna får när de har antagits av Europaparlamentet och rådet. Om utredarens analyser har betydelse för Sveriges ståndpunkter i förhandlingarna bör Finansdepartementet underrättas.

Under genomförandet av uppdraget ska utredaren, i den utsträckning som bedöms lämpligt, också ha dialog med och inhämta upplysningar från de myndigheter, självreglerande organ och intresseorganisationer som berörs.

Utredaren ska vidare hålla sig informerad om och beakta annat pågående och relevant arbete som bedrivs inom Regeringskansliet.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2027.

(Finansdepartementet)